

Associació d'Amics dels Closos de Can Gaià

MANIFEST CASTELL DE SANTUERI

Hem vingut a Santueri per conèixer un punt de la nostra geografia que dissortadament molts ignoram tot i tenir-lo tan a mà.

El seu origen és incert, poc sabem dels homes i les dones que el construïren o que l'habitaven en primer lloc. Desconeixem l'època concreta de seva construcció o de les seves possibles reformes o ampliacions, així com els seus primers usos. Del que sí que es té constància escrita és del seu paper fonamental com a un dels darrers reductes musulmans en la conquesta del Rei Jaume I. Amb el pas dels segles la importància estratègica i defensiva decaigué. A darreries del segle XV, l'any 1484, Ferran II el Catòlic en decretà el seu abandonament, i només la demanda insistent dels jurats del regne aconseguiren de mantenir-la en actiu. I qui ho hagués hagut de dir?, entre 1521 i 1523 en la revolta dels Germanats, fou refugi dels "Mascarats", els protegits i fidels del seu nét l'emperador Carles I.

Els darrers anys del segle XVI (1596) fou tal volta la darrera vegada que es pensà en la seva utilitat. Aquest any els jurats demanaren al Virrei que permetés que les dones i infants de la contrada es refugiassin al castell davant el perill de pirates anglesos que, després de saquejar Cadis, amenaçaven de passar l'estret i arribar a les nostres illes.

D'aleshores ençà, només l'oblit dels homes i l'acció destructora dels elements ha planat per sobre aquestes torres alteroses. I a sota la runa hi romanen els testimonis que podrien desvetllar els enigmes del seu origen o, de manera més recent, on s'ubicava el molí, el forn, la capella, la casa de les armes, l'estable...

L'any 1811 l'Estat va vendre el Castell a la família Oliver d'Algorefa que el servà fins que el vengué l'any 1905 al metge de ciutat Tomàs Darder Ensenyat. El mes de novembre de 1920 tornà a la propietat d'una família felanitxera quan fou adquirit, juntament amb Sa Badalona, pels esposos Salvador Vidal i Coloma Burdils, de Can Vica, i el seu fill, el notari Damià.

A mitjan segle XX el llenç de murada que va des del mur de la portalada fins a la primera torre quadrada s'esbaldregà i l'any 1969, la Direcció General de Belles Arts finançà amb 600.000 pessetes la seva restauració, que dirigí Guillem Rosselló Bordoy. L'obra fou portada a terme pel mestre picapedrer de la Vila Ramon Vicens (S'hostal) i arran d'aquesta intervenció es feren tasques de neteja de vegetació i unes prospeccions arqueològiques.

És prou clar que el Castell representà quelcom d'important per als nostres avantpassats. Però després de segles d'oblit, cal demanar-nos què representa avui en dia per a la nostra comunitat? Som conscients els felanitxers –i qui diu els felanitxers pensa en la resta de mallorquins– del què es pot llegir a les pàgines pètries d'aquest document monumental? Creim que ha arribat l'hora de les reivindicacions!

De reivindicar primerament que els felanitxers siguem capaços de conèixer, valorar i estimar aquest element del nostre patrimoni. Per quines cinc-centes, aquest bell i suggerent indret ha estat tant d'anys gairebé ignorat per tots nosaltres? On ha arribat el grau de la nostra insensibilitat per deixar al marge del camp dels interessos de la societat civil local i els seus governants un element que, vulguem o no, és part inseparable de la nostra història? Què no sap tothom que a un poble que desconeix la seva història li manquen els fonaments?

A més, tenim unes institucions autonòmiques que tenen el deure de vetllar pels interessos de tots els territoris insulars i que són fruit de l'avanç democràtic d'un estat que visqué quaranta anys segregat de la normalitat. Tots junts hem de fer avinent a aquestes institucions la responsabilitat que els ateny. Els hem de recordar amb insistència que exerceixin aquesta responsabilitat i que d'una vegada per totes es dissipï l'espectre del futur incert d'aquest castell.

Quines són les passes que cal fer per afermar aquest futur. Per allunyar totalment la impressió que el que tenim davant és un castell de cartes que es pot esfumar a la primera llevantada? Tal vegada la primera passa sigui recuperar-lo per a la comunitat. Després consolidar-lo, estudiar-lo, conèixer-lo i definir quina ha de ser la seva missió de cara al futur. Hem de retornar-li una funció per mantenir-lo viu per al segle XXI. Que no continuï com un testimoni mut del passat, sinó com una pàgina oberta que ens recorda d'on venim i que ens suggereixi cap on hem d'encaminar el nostre futur.

Per tot això, i molt més, **SALVEM SANTUERI!!!**